

Europski savez sindikata javnih službi: za pravnu regulaciju javnih službi u Europi

Europski savez sindikata javnih službi (*European Federation of Public Service Unions – EPSU*) nezavisna je organizacija osnovana 1978. Okuplja sindikate zaposlenih u javnim službama u Europi – 209 sindikata s gotovo 8-milijunskim članstvom iz 36 europskih zemalja. EPSU uključuje sindikate zaposlenih u državnoj upravi, regionalnoj i lokalnoj samoupravi, javnim službama iz područja zdravstva, socijalnih službi, zaštite okoliša, energije i komunalnih djelatnosti. Iznimka su zaposleni u obrazovanju, pošti, telekomunikacijama i transportu. I sedam hrvatskih sindikata članovi su EPSU-a, između ostalih i Sindikat državnih i lokalnih službenika i namještenika RH.

EPSU je 2005. pokrenuo kampanju usmjerenu na institucije Europske unije s ciljem stvaranja pravnog okvira za javne službe pod sloganom »Kvaliteta javnih službi – kvaliteta života« (*Quality of public services – quality of life*).¹ Kao poticaj za takvu akciju EPSU navodi pet ključnih premisa: 1. Europa mora biti od koristi građanima, a ne tržištu; 2. kvaliteta javnih službi ključna je za poštovanje temeljnih prava građana; 3. univerzalnost, kontinuitet, pristupačnost i demokratska kontrola važna su načela javnih službi; 4. tržišno natjecanje u EU ne smije biti na štetu solidarnosti; 5. europski propis o javnim službama trebao bi očuvati pravo i dužnost nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti da ispunjavaju potrebe građana. U tom smislu EPSU smatra da je potrebno očuvati »zaštićenu zonu« javnih službi kao protutežu tržišnim utjecajima te se od zajedničke akcije na europskoj razini očekuju bolji rezultati nego što bi to postigli sindikati u pojedinim državama članicama utjecajem na svoje vlade.

¹ Sličnu kampanju istovremeno provodi i Međunarodna organizacija javnih službi (*Public Service International*). V. http://www.world-psi.org/Content/NavigationMenu/English/Quality_Public_Services1/Gaps_Homepage.htm

Europska regulacija javnih službi stoga bi trebala: 1. utvrditi zajednička načela javnih službi (predlažu se načela jednakog pristupa, univerzalnosti, kontinuiteta i kvalitete javnih službi, pristupačnosti, zaštite korisnika i potrošača, demokratske kontrole, solidarnosti, participacije i transparentnosti); 2. osigurati pravnu sigurnost u pogledu zaštite javnog interesa u odnosu na tržišna pravila; 3. zajamčiti pravo lokalnih i regionalnih vlasti da same pružaju bitne javne usluge bez straha od zadiranja u to Europske komisije ili Europskog suda; 4. odrediti mehanizme financiranja javnih službi koji uzimaju u obzir pozitivne aspekte podjele rizika te 5. osnovati Opservatorij javnih službi, u kojem bi sudjelovali sindikati javnih službi, koji bi nadgledao i evaluirao javne službe te utjecaj liberalizacije, poticao suradnju, usavršavao standarde, detektirao potrebe građana, itd.

Na razini Europske unije u posljednjih nekoliko godina intenzivirale su se aktivnosti na pravnom uređenju javnih službi, a poticaj tome dale su Lisabonska agenda iz 2000. kojom se definira strateški razvoj Europske unije te *Bijela knjiga* o europskoj vladavini iz 2002. *Zelena knjiga* o službama od općeg interesa iz 2003. i *Bijela knjiga* o službama od općeg interesa iz 2004. zagovaraju koncept tzv. kontrolirane liberalizacije službi od općeg interesa, definiraju načela javnih službi i zalažu se za izradu pravnog okvira. Europski dokumenti koriste se pojmom »službe od općeg interesa« (*services of general interest*) kao tržišnim i netržišnim uslugama za koje javna vlast određuje da su od javnog interesa i koje su predmet posebnih obveza javnih službi (pružanja javnih usluga). Pojam ne postoji u Osnivačkim ugovorima, a nastao je derivacijom iz pojma »službi od općeg ekonomskog interesa« (*services of general economic interest*), koji se spominje u u člancima 16 i 86(2) Osnivačkog ugovora, i čl. III–122. Ustava za Europu, kojeg je stupanje na snagu još uvijek pod znakom pitanja zbog neuspjelih ratifikacija u pojedinim članicama Unije. I Europski sud u svojim je presudama utvrdio neka od pravila koja se odnose na javne službe (npr. odluka *Altmark Trans GmbH* od 24. srpnja 2003., C–280/00). Europski centar poduzeća s udjelima javne vlasti i poduzeća od općeg ekonomskog interesa (*European Centre of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest – CEEP*) kao i Odbor regija predložili su sadržaj pravnih propisa kojima bi se regulirale javne službe. Posljednji važniji europski dokument je Komunikacija Europske komisije o implementaciji Lisabonskog programa, koja se bavi isključivo društvenim službama, izuzevši zdravstvo i obrazovanje (*Communication from the Commission – Implementing Lisbon programme: Social services of general interest in the EU*, COM (2006) 177 final, Brussels, 26. 4. 2006.). Tim je dokumentom Komisija pokrenula konzultacije koje bi trebale dovesti do prijedloga regulacije društvenih službi.

Uz peticiju za bolje javne službe koja se može potpisati elektroničkim putem na <http://www.petitionpublicservice.eu/>, kampanja EPSU-a uključuje i konferencije, sudjelovanje na sastancima i konferencijama političkih stranaka Europskog parlamenta, nacionalne aktivnosti sindikalnih članica, informiranje članova i javnosti o aktivnostima u EU vezanima za izradu pravnog okvira za javne službe i sl. Sljedeća konferencija održat će se 19. travnja 2007. u Bruxellesu, a kao govornici predviđeni su predstavnici svih europskih institucija.

Detaljnije o kampanji za javne službe može se pročitati na internetskoj stranici Europskog saveza sindikata javnih službi <http://www.epsu.org/r/271>.

*Anamarija Musa**

* Mr. sc. Anamarija Musa, asistentica na Katedri za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (assistant et the Chair of Administrative Science, Faculty of Law, Zagreb University)